

Basiskwaliteit Groenbeheer

Breng de condities in je beheervakken op peil

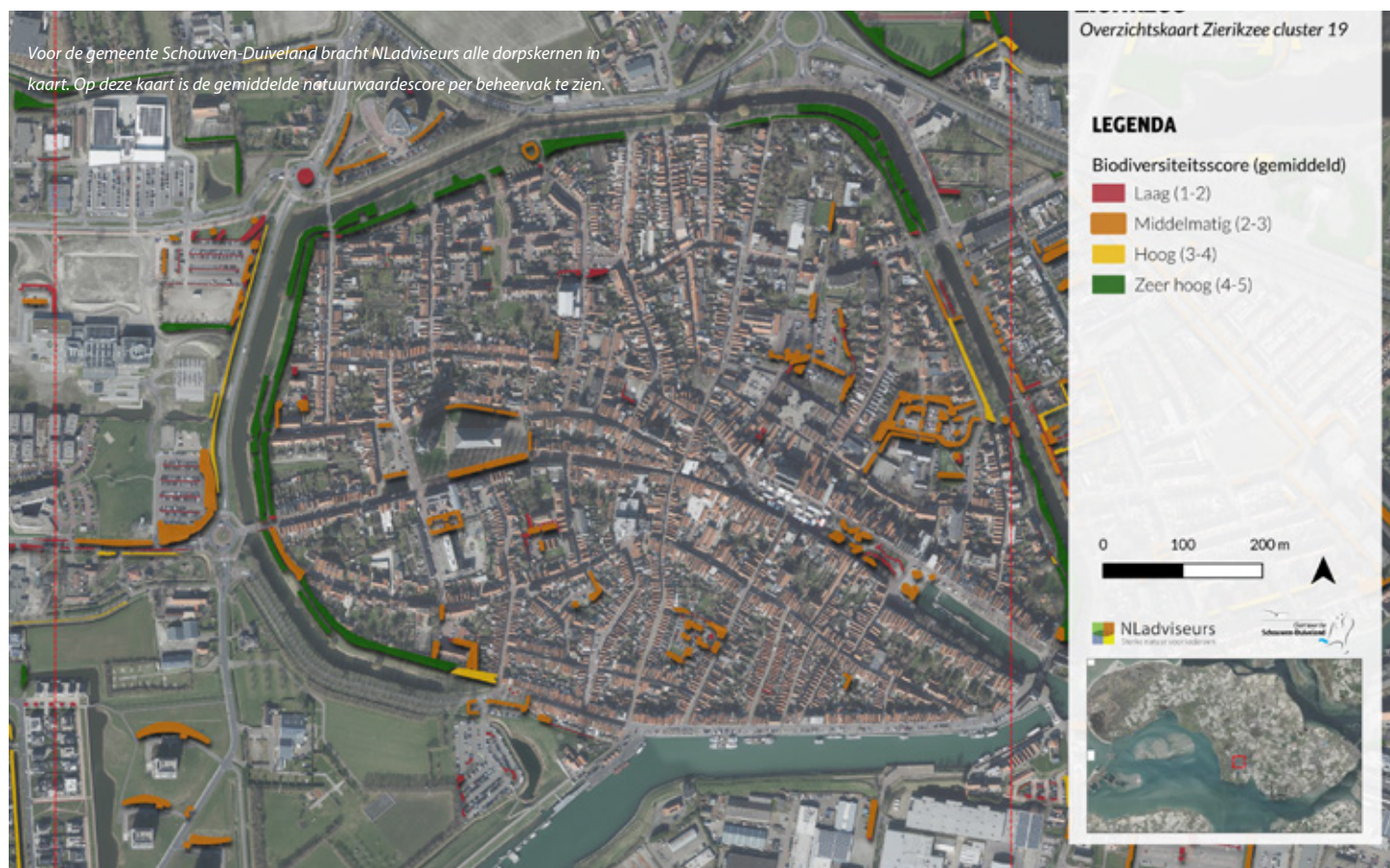
Stel je voor: het openbare groen in jouw gemeente is zó ingericht dat allerlei soorten planten en dieren zich er thuis kunnen voelen. Al dat groen draagt bij aan een gezonde leefomgeving en biodiversiteitsherstel. Een droom? Ja, maar wel een realistische waaraan je nú kunt gaan werken met Basiskwaliteit Groenbeheer.

Auteur: Regina Zoeter / NLadviseurs

Gemeentelijk groen functioneert als een oase in een versteende omgeving. Allerlei planten vinden hier een plek om te groeien en dieren kunnen er schuilen, scharrelen, eten en zich voortplanten. Binnen de bebouwde kom leveren vooral divers, inheems bosplantsoen en struweel een grote bijdrage vanwege de gelaagdheid en de variatie aan soorten. Maar ook kruidenrijk gras en oevers zijn 'biodiversiteitsboosters'. Die grote soortenvariatie is nodig voor een veerkrachtig ecosysteem, dat bestand is tegen de gevolgen van klimaatverandering en zorgt voor een gezonde leefomgeving voor mens en dier. Met Basiskwaliteit Groenbeheer ontdek je hoe het er op jouw terrein voor staat met de randvoorwaarden voor biodiversiteit. Vervolgens ga je met de juiste maatregelen die randvoorwaarden verbeteren. Je zorgt voor de ideale omstandigheden voor planten en dieren, juist ook op plekken waar natuur niet de eerste en zeker niet de enige functie is.

Wat maakt het anders?

Je denkt misschien: dit klinkt als een – weliswaar goed – groenbeheerplan. Toch is het dat niet. Basiskwaliteit Groenbeheer is een nulmeting van de randvoorwaarden voor biodiversiteit en kan worden gezien als een document op strategieniveau. Op basis van een visie levert Basiskwaliteit Groenbeheer strategische input voor een gedegen groenbeheerplan, waarin meer op detailniveau maatregelen worden uitgewerkt om tot het gewenste eindbeeld te komen. Voor zo'n groenbeheerplan is niet alleen input nodig vanuit biodiversiteitsperspectief, maar ook met het oog op gebruiksfunctie, cultuurhistorie en veiligheid. Basiskwaliteit Groenbeheer is een generieke methodiek om de basiscondities van beheervakken te beoordelen aan de hand van een multicriteria-analyse. Je richt je dus niet op specifieke soorten, maar op het verbeteren van de condities – de randvoorwaarden in het landschap die nodig zijn om planten en dieren

überhaupt een kans te geven. Aan die analyse per beheervak worden maatregelen en denkrichtingen gekoppeld. Omdat je zelf bepaalt hoe je het beheer in je eigen vakken vormgeeft, heb je met Basiskwaliteit Groenbeheer direct handelingsperspectief. Je gaat aan de slag met maatregelen om de condities te verbeteren en de effecten van die maatregelen zijn goed te monitoren, want de methode is generiek en herhaaldelijk toe te passen. De data uit Basiskwaliteit Groenbeheer kunnen overigens ook worden gebruikt als je gaat werken met Basiskwaliteit Natuur. Bij BKN is er sprake van een heel andere schaalgrootte, waarbij je met stakeholders samenwerkt en ook nadenkt over bredere vraagstukken. Wel kun je de data over de beplanting in je eigen beheervakken een-op-een meenemen in BKN. Andersom werkt het ook: met behulp van de data van BKN kun je met Basiskwaliteit Groenbeheer een directe vertaalslag maken naar je eigen beheervakken.

Hoe werkt het?

Je moet natuurlijk wel eerst weten hoe het er op dit moment voor staat met de randvoorwaarden voor soortenrijkdom in je areaal. Zo kun je later zien of de genomen maatregelen

De zeven criteria waarop de score van beheervakken wordt gebaseerd:

- **Soortenvariatie** – Meer soortenvariatie bevordert biodiversiteit en functionele diversiteit. Hagen die uit één soort bestaan, scoren bijvoorbeeld laag op variatie. Hoe groter een object, hoe meer soorten er kunnen voorkomen. De score voor dit criterium kan dus samenhangen met die voor omvang.
- **Inheemse soorten** – Inheemse soorten zijn vaak beter aangepast aan lokale omstandigheden en spelen een belangrijke rol in het ecosysteem. Bij inheemse soorten zijn er meer relaties met en grotere afhankelijkheden van andere soorten dan bij uitheemse planten.
- **Omvang** – Grotere objecten hebben vaak een hogere ecologische waarde, omdat ze meer soorten kunnen ondersteunen en robuuster zijn.
- **Verbinding en inpassing** – Hierbij wordt bekeken of het groene element verbonden is met omliggend groen en in welke mate het object functioneel of landschappelijk is ingepast in de omgeving. Verbindingen helpen bij soortenuitwisseling, waardoor de overlevingskansen groter worden.
- **Structuur** – Met dit criterium wordt beoordeeld in hoeverre het beheerobject beschutting biedt aan dieren en planten. Om een score te kunnen geven, kijken we bijvoorbeeld naar de aanwezigheid van vegetatielagen, de haagvoet (of er geschoffeld is) en in hoeverre de bodem is begroeid.
- **Voedselvoorziening** – Voldoende voedsel draagt bij aan gezonde populaties dieren. We kijken naar de aanwezigheid van vruchten, noten, nectar of stuifmeel. De diversiteit is belangrijker dan de hoeveelheid.
- **Voortplantingsmogelijkheden** – Hierbij kijken we of een gebied mogelijkheden biedt voor succesvolle voortplanting, zoals broedplaatsen en nestplekken. Daarvoor is bijvoorbeeld een dichte heg of dood hout nodig.

De uitkomsten van de multicriteria-analyse worden op verschillende manieren visueel gemaakt, zoals in een web.

het gewenste effect hebben gehad. Daarvoor is een nulmeting nodig. Elk beheervak wordt beoordeeld op basis van bestaande data, eventueel aangevuld met gegevens uit veldwerk. Het uitgangspunt bij Basiskwaliteit Groenbeheer is dat er wordt gekeken naar de condities van de beheervakken, afzonderlijk én in relatie tot elkaar. De sleutel is variatie: hoe meer variatie en gelaagdheid, hoe meer soorten zich in het beheervak thuis kunnen voelen. Ook de mate van verbinding met ander groen en de omvang van de vakken zijn belangrijk. Elk vak wordt op zeven kwalitatieve en kwantitatieve criteria beoordeeld. Denk aan de omvang, verbinding met ander groen, aanwezigheid van inheemse soorten en structuur – in hoeverre het beheerobject beschutting biedt aan dieren en planten. Een vak krijgt voor elk criterium een score van 1 (laag) tot 5 (hoog). Naast de scores per vak is het ook belangrijk om naar de aanwezigheid en de omvang van de verschillende beheertypen te kijken.

En dan?

Al die scores zijn alleen interessant als je weet hoe je ze kunt interpreteren en structureren. Door de scores voor de vaste criteria op verschillende manieren te rangschikken, ontstaan diepgaande inzichten in de huidige stand en ontdek je aan welke knoppen je kunt draaien om die randvoorwaarden te verbeteren. De inzichten worden visueel gemaakt in de vorm van tabellen, 'webben', staafdiagrammen en

kaarten. Zo zie je de gemiddelde scores voor het hele gebied per beheertype (onder meer bosplantsoenen, heesters, hagen en vaste planten), hoeveel er van dat beheertype aanwezig is en of het beheertype in een specifiek vak gemiddeld, beter of slechter scoort. Aan de verschillende inzichten worden maatregelen gekoppeld, specifiek per beheervak of beheertype.

Menukaart

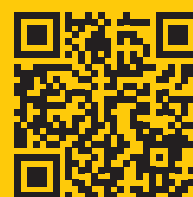
Het blijft een puzzel om te bepalen welke maatregelen waar en wanneer moeten worden uitgevoerd en wat het effect zal zijn. Daarvoor zijn bekendheid met het areaal, ecologische kennis en expertise nodig. De gemeente heeft die kennis in huis; de adviseurs van NLadviseurs ondersteunen door per beheertype, criterium en specifieke omstandigheid uitgebreide sets maatregelen voor te stellen. Zo ontstaat als het ware een menukaart om uit te kiezen. Hoewel Basiskwaliteit Groenbeheer zich dus niet richt op soorten, kun je wel rekening houden met bijvoorbeeld gids- of ambassadeurssoorten. De aanwezigheid van zo'n soort zegt namelijk veel over de conditie van het groen en indirect over de stand van de biodiversiteit, omdat ook andere soorten profiteren van gunstige omstandigheden. Daarnaast helpt een ambassadeurssoort om het beheerbeleid concreet en begrijpelijk te maken voor inwoners.

Hierom wil je Basiskwaliteit Groenbeheer gebruiken:

- **Snel resultaten boeken** omdat je je uitsluitend richt op je eigen beheervakken.
- **Overtuigen van stakeholders** met wie je samenwerkt op grotere schaal, bijvoorbeeld voor Basiskwaliteit Natuur.
- **Communiceren over je beleid** met de gemeenteraad of met inwoners met gebruik van de heldere kaarten en maatregelen.
- **Monitoren** om de effecten van je maatregelen te meten, doordat de methodiek herhaaldelijk kan worden toegepast.
- **Efficiënt werken** omdat je bepaalde data een-op-een kunt gebruiken voor Basiskwaliteit Natuur en andersom.

Wil je meer weten over Basiskwaliteit Groenbeheer?

Scan dan de QR-code of kijk op www.nladvisers.nl/stad-en-groen

BE SOCIAL
Scan, lees & deel!